

Asia: VN/27419/2020

Luonnon virkistyskäytön strategia

Yleinen lausunto

Voitte tässä lausua yleisesti luonnon virkistyskäytön strategiasta

Vanhustyön keskusliitto on valtakunnallinen keskusjärjestö, jonka tarkoituksena on edistää vanhusten ja ikääntyneiden ihmisten hyvinvointia ja osallisuutta sekä parantaa heidän elinolojaan ja arjen turvallisuutta. Vanhustyön keskusliitto edistää myös ikääntyvän väestön vanhuuteen varautumista. Vanhustyön keskusliitolla on noin 320 jäsenyhteisöä, jotka toimivat ikääntyneiden ihmisten ja vanhusten hyväksi. Vanhustyön keskusliiton käynnistämän Vanhustenviikon teemana on tänä vuonna Luonto antaa voimaa – Naturen ger kraft.

Luonnon merkitys hyvinvoinnin lähteenä on suuri lisääntyvän tutkimusnäytön valossa. Yhteys luontoon on erityisen tärkeää ikääntyneille ihmisille. Lähiluonnon tulisi olla jokaisen esteettömästi ja vaikeuksitta saavutettavissa.

Toimintakykyisyyden heikentyessä tulisi olla riittävästi helppokulkuisia paikkoja, joissa voi liikkua apuvälineiden kanssa tai saattajan tukemana. Hyviä esimerkkejä tähän on jo kehitetty, esimerkiksi kaupunkialueella rakennettu helppokulkuinen metsäreitti, jota reunustaa tukikaide ja matkan varrella on levähtämistä varten penkkejä.

Luonnon virkistyskäytön tulisi olla saavutettavissa myös niille henkilöille, jotka tarvitsevat tukea tai apua ulos luontoon päästäkseen.

Luonnossa olevien reittien hyvät opastusmerkinnät ovat tärkeitä, samoin mahdollisuudet päästä julkisilla liikennevälineillä luontoalueiden lähelle. Tietopalvelut ja niiden sisältö ovat tärkeitä luonnossa liikkujille, on tärkeää esimerkiksi tietää ennakolta reittien vaativuudesta. Paikoin on esimerkiksi saatavissa tietoa siitä, kuinka paljon reitin kiertämiseen tulisi varata aikaa.

Luonnon virkistyskäytön edistämisessä tulee myös huomioida eri-ikäisten liikkuminen yhdessä. Korona-aikana luontoalueilla liikkuminen näyttää lisääntyneen huomattavasti ja on hyvä huomioida esimerkiksi seurueet, joissa nuorimmat istuvat rattaissa ja vanhimmat seurueesta kenties käyttävät apuvälineitä liikkumisen tukena.

Johdanto

Voitte tässä lausua luvusta 1: Johdanto (1.1 Hallinnollinen tausta ja työn käynnistäminen, 1.2 Strategian tavoitteet)

Luvussa viitataan hallitusohjelmakirjakirjaukseen, jonka mukaan lisätään muun muassa iäkkäiden liikkumisen kannalta keskeisiä arjen lähiympäristöjä sekä luodaan kansallinen virkistyskäyttöstrategia.

Luonnon virkistyskäyttöstrategiassa voisi tarkastella myös lähiluontoalueiden kehittämistä tukemaan kaiken ikäisten ihmisten liikkumisen tarpeita.

Luonnon virkistyskäytön nykytila

Voitte tässä lausua luvusta 2: Luonnon virkistyskäytön nykytila (2.1 Käsitteet, 2.1 Seurantatietoa luonnon virkistyskäytöstä, 2.3 Luonnon virkistyskäytön mahdollisuudet Suomessa, 2.4 Luonnon virkistyskäytön resursointi, 2.5 Toimijoiden roolit, 2.6 Lainsäädäntö, 2.7. Luonnon virkistyskäyttöä koskevat muut strategiat ja toimet)

Kohdassa 2.2. esitetty tutkimus selvittää luonnon virkistyskäyttöä ja esittää mielenkiintoista tietoa ulkoiluun osallistuvasta aikuisväestöstä. Tutkimus on kuitenkin rajattu 80 ikävuoteen. Jatkossa tehtävissä selvityksissä tulisi huomioida yhdenvertaisesti myös kasvava yli 80-vuotias väestönosa. Sosiaali- ja terveysalan tilastollisen vuosikirjan ennusteen mukaan vuonna 2025 on yli 65-vuotiaita noin 1,3 miljoonaa, joista 75–84-vuotiaita on yli puoli miljoonaa ja 85 vuotta täyttäneitäkin noin 176 000.

Sähköisten ajantasaisten tietopalvelujen sisältämän opastustiedon saanti virkistysalueista on tärkeää luonnossa liikkujille.

Tietoa tulisi olla lisäksi saatavissa myös painettuina versioina tai muulla tavoin saatavilla ja saavutettavissa myös niille henkilöille, joilla ei ole mahdollisuutta tai kykyä käyttää sähköisiä järjestelmiä.

Hyödyt

Voitte tässä lausua luvusta 3: Hyödyt (3.1 Terveys ja hyvinvointi, 3.2 Talous ja työelämä, 3.3. Kansalaisuus, kulttuuri ja yhteisöllisyys, 3.4 Ympäristön tila ja virkistyskäytön kestävyys)

Virkistyskäyttöstrategian vahvuutena on se, että siinä tarkastellaan hyötyjä laaja-alaisesti ja useasta eri näkökulmasta. Terveiden edistämisen kannalta pidetään erityisen tärkeänä lähiluontoa. Toimintakykyisyyden heikentyessä lähiluonnon merkitys kasvaa entisestään.

Eri-ikäisten liikkeessä yhdessä luonnossa myös jaetaan ja välitetään nuoremmille sukupolville tietoa luonnosta eri vuodenaikoina, turvallisesta liikkumisesta tai jokamiehen oikeuksista.

Tulevaisuuden näkymät

Voitte tässä lausua luvusta 4: Tulevaisuuden näkymät

Strategiassa todetaan, että ikääntyneiden kävijöiden osuuden kasvu vaikuttaa kansallispuistojen ja muiden luontokohteiden palvelutarpeeseen, kuten esteettömien palveluiden kysynnän lisääntymiseen.

Strategian tulisikin sisältää konkreettisia toimintamalleja luonnon virkistyskäytön tukemiseksi. Tällaisia voisivat olla esimerkiksi ohjeistusten laatiminen esteettömien luontopolkujen lisäämiseksi, tietopalveluiden sisällön kehittämiseksi, suunnitelmista lähiluontoalueiden lisäämiseksi ja kehittämiseksi tai suunnitelmista siitä, miten edistettäisiin eri-ikäisten mahdollisuuksia liikkua luonnossa.

Mahdollisuus lähiluontoon tulisi huomioida myös rakennetun ympäristön suunnittelussa ja toteuttamisessa.

EU-rahoitteisessa RECETAS -projektissa tutkitaan, miten luontolähtöisillä menetelmillä voidaan lievittää kaupungeissa asuvien kansalaisten yksinäisyyttä sekä parantaa heidän hyvinvointiaan.

Tavoitteet ja toimintalinjaukset vuoteen 2030 mennessä

Voitte tässä lausua luvusta 5: Tavoitteet ja toimintalinjaukset vuoteen 2030 mennessä (5.1 Missio, 5.2 Visio, 5.3. Strategiset tavoitteet, 5.4 Toimintalinjaukset)

Kohdan 5.4 toimintalinjauksissa esitetään yhtenä linjauksena luonnon läheisyys ja saavutettavuus. Tämä on erittäin kannatettavaa.

Ulkoilureittien ja -alueiden suunnittelussa ja niihin liittyviä palveluja parannettaessa tulisi kuulla esimerkiksi alueen vanhusneuvostoja ikääntyneitä ihmisiä koskevien tarpeiden kartoittamiseksi.

Perustettavassa luonnon virkistyskäytön koordinaatioelimessä olisi hyvä huomioida myös eri-ikäisten luonnossa liikkujien tarpeet.

Toimeenpano ja seuranta

Voitte tässä lausua luvusta 6: Toimeenpano ja seuranta (6.1 Jatkotyö ja strategian päivittäminen, 6.2 Seuranta, mittarit ja indikaattorit, 6.3 Viestintä)

Luonnon virkistyskäytön tukemiseksi tulee kehittää kaiken ikäisten mahdollisuuksia liikkua luonnossa. Jatkotyössä on tärkeää kuulla myös ikääntyneitä ihmisiä edustavia tahoja.

Vuorela Marjut
Vanhustyön keskusliitto - Centraförbundet för de gamlas väl ry